

Розпочав це все чоловік із Хроніки — усенеобізнаний на свій педантичний і похмурий, вивищений над усім і стародумчий лад. Сайм називав його Старим Бідаком. Він не був для Джулії цілковитим незнайомцем. Худліт, Хроніки й Дослідження мали спільний другий прийом їжі о тринадцятій, тож усі знали одне одного в обличчя. Та дотепер він був просто Старим Бідаком: мав такий вигляд, мовби проковтнув муху, і кашляв частіше, ніж говорив. По правді його звали товаришем Смітом, хоча «товариш» йому чомусь геть не пасував. Та, звісно, якщо називати когось «товаришем» видається безглуздом, краще про нього взагалі не говорити.

Був він худорлявим і дуже білявим. Привабливим — чи то міг би бути, якби не завше кислий вираз. Він ніколи не всміхався, хіба що фальшивим посміхом партійного благочестя. Одного разу Джулія зробила помилку, всміхнувшись йому, й отримала у відповідь погляд, від якого могло скиснути молоко. Кажали, він бездоганно виконував свою роботу, та не міг отримати підвищення, бо батьки його були неособами. Припускали, це його засмучувало.

А проте знущання Сайма над ним були прикрими. У Міністерстві Правди Сайм працював у Хроніці, вигадуючи слова новомови. Вони мусили очищати загальну свідомість, та запам'ятати їх було тим ще гемороем. Більшість люду в них плуталася, але Старий Бідак Сміт не міг навіть вимовити «плюсдобре» без такого вигляду, наче слово ошпарювало йому рота. Для Сайма це стало причиною ходити за ним хвостиком і вдавати найкращого друга, аби зручніше було засипати його термінами новомови й спостерігати за судомами чоловіка. Смітові також

бракувало духу для публічних страт, тож Сайм розводився про повішення, яким був свідком, відтворюючи хрипи задушених і розповідаючи, як йому подобалися їхні викочені язики. Сміт категорично зеленішав. Саймові такий гумор був до вподоби.

Джулія говорила з чоловіком лише раз, коли вони опинилися за спільним столом у їдальні. Тоді вона ще виношувала стосовно нього надії. У Правді було дуже мало привабливих чоловіків, і Джулія подумувала виплекати закоханість у Сміта, аби перебути марудний день. Тож із більшою, аніж було виправдано, теплою базикала про новий Трирічний План і про те, що Худліту пощастило набрати нових працівників, хвала Великому Брату, — і як там трималася Хроніка?

Замість відповіді він запитав, не дивлячись їй у вічі: "

— То ти працюєш над однією з худліт-машин?

— Я лагоджу все, що ламається, товаришу, — засміялась вона. — Не лише одну машину. Що то була б за машина, якби її доводилося лагодити цілими днями!

— Завжди бачу тебе з гайковим ключем. — Погляд його впав на червоний пасок Молодшої Ліги Антисексу в неї на поясі, а тоді хутко метнувся геть, мовби від електричного розряду. Джулія побачила, що дурний нікчема її боїться. Він гадав, що вона доповість на нього за сексозлочин — так, ніби вона могла бачити, яка скверна вариться у нього в голові!

Що ж, після цього вже не надто був сенс. Вони доїдали в тиші.

Усе змінилось того ранку, коли в Худліті був О'Браєн — вбогого квітневого ранку з лихими вітрами, коли весь Лондон торохкотів, стогнав і немов згинався до землі. У присутності О'Браєна Худліт перетворювався на божевільню — усі хизувалися своєю важкою працею, — однак робота Джулії вичерпалася. Весь ранок вона пробула на містках, марно чекаючи на жовті прапорці, що означали б чийсь потребу в ремонті. Зазвичай ті прапорці виринали, мов бур'яни, і Джулія цілий день бігала туди-сюди під повторюване: «Товаришко, тут торохкотить... О, зараз уже ні. Можете про всяк випадок перевірити?». Більшість запитів

на обслуговування була лише приводом вислизнути на розмову і джин, і Джулія завжди відігравала свою роль, вимикаючи машину і вдаючи, ніби полює за джерелом примарної проблеми.

Сьогодні нічого не торохкотіло. Надто вже всі боялися, що О'Браєн визнає їх саботажниками. Джулія весь ранок ходила містками, прагнучи тяжкої роботи, але знаючи: їй бракує лише сигарети, щоб видатися злочинно ледачою.

Худліт — то був величезний заводський цех без вікон, що розкинувся на перших двох підвальних поверхах Міністерства Правди. Голоувала тут сюжетна машинерія — вісім гігантських машин, схожих на прості блискучі металеві коробки. Їхні нутрощі склалися із запаморочливої безлічі сенсорів і шестерень. Тільки Джулія та її колега Ессі вміли залізати всередину так, щоб нічого не пошкодити. Центральним механізмом був калейдоскоп. Той мав шістнадцять пар клешень, що обирали й переносили сюжетні елементи; сотні металевих деталей набору, які хапались і відкидались, доки не знаходилася припасована група. Ця успішна послідовність збиралася — знову ж таки, машинами — на намагніченій пластинці. Пластинка занурювалась у тацю з чорнилом, тоді оберталась на шарнірах і притискалась до рулону паперу. Віддрукований аркуш паперу відривався. Головний технолог його діставав.

У результаті утворювалась сітчаста роздруківка, жартівливо названа «карткою для бінго», що кодифікувала елементи історії: жанр, головних героїв, основні сцени. Чоловік із Перепису якось спробував пояснити Джулії, як ті тлумачилися, але марно. Навіть після п'яти років у цеху вони були їй не зрозуміліші за східазійське піктографічне письмо.

Зараз же вона спостерігала, як головний технолог вихопив нову роздруківку з рулону й помахав нею, щоб висохло чорнило. Вдовольнившись, згорнув її, вставив у зелений циліндр, а той запхнув у пневматичну трубку. Зі своєї спостережної точки нагорі Джулія могла бачити, як циліндр пролетів переплетенням напівпрозорих пластикових шлангів на підлозі й плюснувся в кошик із південного боку приміщення. Там розташовувався

дізнатися, чи не потрібен йому якийсь ремонт удома. Більшості був потрібен: людей із Житлофонду доводилося чекати цілу вічність, а коли вони нарешті приходили, то ніколи не мали при собі запчастин. Джулія робила домашні ремонти заради виклику — так вона казала, — однак їй майже щоразу люб'язно підсовували п'ятдесят доларів. А з членами Внутрішньої Партії це було того точно варте, навіть якщо вони не платили нічого. Власне, могло бути навіть краще, якщо не платили. Вони ставились до тебе, як до подруги. Джулія чула про людей, які отримували роботу чи квартиру завдяки друзям якраз такого штибу.

З О'Браена вийшов би ідеальний «друг». Однак Джулія лишалася на містках, зберігаючи на обличчі вираз слухняної настороженості. Думка про те, щоб наблизитись до чодовіка, викликала в неї мурашки. О'Браен був із Любові.

Тієї миті живлення всіх машин вимкнулося. Вони задзижчали і сповільнилися зі стогоном, схожим на ваговите зітхання величезного чудовиська, яке опускає свою чималу тушу на землю. У тиші, що запала після цього — химерній, схожій на глухоту після вибуху бомби, — свисток сповістив про Двохвилинку Ненависті.

Худліт, як і десяток інших відділів, проводили Ненависть у Хроніці. У Хроніці було місце: пів управління вичистили під час Малого Врегулювання 79-го. Також для Худліту то була приємна перерва, бо ж вони працювали у глибинах без світла, а Хроніка розташовувалась на Десятому Поверсі з рядами вікон на всіх чотирьох стінах. Підступ полягав у тому, що вони не мусили користуватися ліфтом — вправи для здоров'я, товариші! Ще неприємнішою була наявність трьох «примарних» поверхів, де колись розташовувалися метушливі управління, але тепер було порожньо, тож Десятий Поверх насправді був Тринадцятим Поверхом. Це означало не тільки три додаткові прольоти сходів, але й необхідність проминати ці мертві поверхи.

На кожному сходовому майданчику головував телеекран. Сайм і Емплфорт, яким було тяжело підійматися, постійно

зупинялися прокоментувати з явним захопленням репліки з телеекранів, тимчасом віддихуючись і промокаючи піт на чолі. Джулія мала звичку всміхатися кожному телеекрану, який проминала, уявляючи, як її вигляд підбадьорює якогось змученого працівника стеження. Сходи її не жахали. У свої двадцять шість вона була сильнішою, ніж будь-коли, і вже точно харчувалася найкраще за всі часи. Сьогодні вона була особливо жвавою після тривалих нудних годин бездіяльності й поквапом піднімалася, дорогою теревенячи з усіма, тиснучи руки й усміхаючись жартам. Сайм називав її «Люби-мене», від чого вона іноді замовкала й замислювалась, але могло бути значно гірше. Лише наприкінці Джулія рвучко сповільнилася, забачивши, що може наздогнати О'Браена. Зрештою, коли весь гурт ринув у Хроніку, вона опинилася просто в нього на хвості.

Найперше Джулія побачила Сміта — Старого Бідака. Він розставляв стільці рядами й, поглинутий рутинним обов'язком, здавався напрочуд привабливим. Стрункий чоловік приблизно сорока років, дуже білявий і сіроокий; він нагадував чолові'ягу з плаката «Шануйте наших інтелектуальних працівників», хоч, звісно, і без телескопа. Скидалось, ніби він мріє про щось холодне, але прекрасне. Можливо, думав про музику. Рухався Сміт із очевидним вдовolenням навіть попри легку кульгавість: помітно було, що фізична праця йому подобалася.

Аж тут він помітив Джулію, і рот його стоншився від огиди. Приголомшливо, наскільки це його змінило: мовби яструб забачив рептилію. «Нічого такого, чого не виправив би хороший перепих!» — подумала Джулія. Лець не засміялась від цього, бо ж, звісно, це була правда. Насправді його проблема полягала не в тому, що батьки його були неособами чи що він не міг дотримуватися доктрини Партії, та навіть не в його паскудному кашлі. Старий Бідак був не чим іншим, як кепським випадком Скіслового Сексу. І, звісно, винуватив у цьому жінок. Кого ж іще?

Коли Сміт усівся, Джулія, недовго думаючи, пішла й сіла просто за ним. Виправдала це для себе тим, що місце було біля

самісіньких вікон. Однак коли чоловік напружився, відчуваючи незатишність від її присутності, — позловтішалася. Поруч із нею розташувався низький стелаж із єдиною книжкою — старим словником новомови 1981 року, вже трохи запилюженим. Джулія уявила, як збирає пил пальцем і малює ним у Сміта на потилиці — можливо, Д, що значитиме «Джулія», — хоч, звісно, нізащо так не вчинила б.

Відтак єдиною турботою був його запах. Правду кажучи, він мусив би пахнути пліснявою, але то був запах доброго чоловічого поту. Потім Джулія зауважила його волосся — густе, біляве й, певно, доволі приємне на доторк. Нечесно, що партія псувала вродливих. Хай би брали собі Емплфортів і Саймів, а Смітів лишали їй.

А тоді — хто б міг подумати — підійшла Маргарет і всілася поруч зі Смітом, а за нею О'Браен, який сів з іншого боку від Маргарет. Маргарет зі Смітом ігнорували одне одного. У Хроніці всі були такі. Цілими днями читати стародумство — зрадлива робота, тож працівники Хроніки тримались одне від одного на відстані. Але тепер Джулію турбувало питання, чому О'Браен тягнувся за Маргарет. Не могло ж йому *подобатись*, як та відверто зітхає над ним і безглуздо шкіриться?

Джулія відвернулася — це завжди було найбезпечніше, коли хтось поведився дивакувато — і визирнула з ряду вікон. Тієї миті повз них проплив уривок газети, гарячково кружляючи в повітрі, а тоді рвучко розгорнувшись і пірнувши в бік дахів далеко вниз. З цієї висоти не розрізнити було квартали пролів і Партії, і це завжди було химерно. Також не одразу можна було помітити проломи від падіння бомб; вони були скрізь довкола, і Лондон часом радше скидався на кратер, ніж на місто. Удень діяла заборона на приватне використання пального, і можна було вирізнити поодинокі струмочки диму з їдалень А1. Також були введені обмеження живлення, і в неохайних неосвітлених вікнах будівель управління тьмяно виблискувало море.

Невеликий шматок краєвиду затуляв чималий телеекран на найближчій будівлі Транспорту, рухомі картини на якому

створювали ілюзію мерехтіння й легкої зміни денного світла. Зображення повторювалися коротким циклом. Спершу то був гурт рожевощокких дітей, які невинно гралась на дитячому майданчику. На видноколі розросталась затінена група збоченців, євразійців і капіталістів, що тягнулись до дітей жорстокими руками. Тоді зринала фігура Великого Брата, затуляючи собою лиходіїв, а в небі з'являлося гасло: «Дякуємо, Великий Брате, за наше безпечне дитинство!». Після цього з'являлись ті самі діти, тільки тепер в однострої дитячої організації, «Шпигунів»: сірі шорти, синя сорочка й червона хустина. Радісні «Шпигуни» проходили маршем із прапором Ангсоцу, і гасло в небі перетворювалось на: «Доеднуйся до "Шпигунів"!»! Потім усе гаснуло й поверталось найперше зображення.

Над цим краєвидом метушливо гойдались гелікоптери. Спершу помітно було великі, проліт яких чувся навіть крізь товсті вікна. Екіпаж у таких складався з пілота й двох стрільців, й інколи можна було побачити, як стрілець безтурботно сидить у прочинених дверцятах коптера зі спертою на коліна чорною гвинтівкою. Щойно подумавши про коптери, можна було помітити зграї мікрокоптерів нижче; тоді великі скидались на батьків маленьких. Мікрокоптери не мали екіпажу й керувались віддалено. Призначались вони тільки для спостереження, і в районах Зовнішньої Партії, відвівши погляд від завдання, часто можна було побачити мікрокоптер, що завис біля твого вікна пронозливою птахою.

Однак найбільше у краєвиді приголомшувало Міністерство Любові. Воно здіймалося з безладдя руїн і низьких будинків, мов білий плавець, що виривався із каламутних брунатних вод. На блискучій поверхні можна було розрізнити крихітні постаті робітників на тонких переплетеннях тросів, що драїли його химерний сніжно-білий бік. Окрім цієї крихітної робітничої деталі, будівля була такою білою, що справляла враження відсутності, порталу в ніщо, прорізаного в зубожілому місті й хмарному небі. У Любові не було жодних вікон, від чого його суворя краса створювала задушливий ефект. Джулія чула, буцімто тамтешні